

Protocol dyslexie op het Maaswaal College

**Locatie Veenseweg
(havo- vwo)**

*Vastgesteld directie: 31 januari 2018
Vastgesteld MR: 11 april 2018*

Protocol dyslexie op het Maaswaal College

Inhoud

Voorwoord	3
1. Beschrijving van de procedure omtrent dyslexie op het Maaswaal College	4
- leerlingen met een dyslexieverklaring	
- leerlingen met signalen van dyslexie	
2. Overzicht van de faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring	5
- faciliteiten	
- acceptatie	
3. Communicatie	6
- leerlingen	
- mentor	
- docenten	
- ouders	
- coördinator Kurzweil	
- management	
- orthopedagoog	
4. Bijlagen:	
- Wat is dyslexie	8
- Dyslexie thuis	12
- Afkortingen	14

Voorwoord

Het protocol dyslexie dat voor u ligt is gebaseerd op het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs.¹ In dit protocol worden drie uitgangspunten gehanteerd:

- geïntegreerde begeleiding
- het economisch principe
- begeleiding gedurende de gehele schoolloopbaan.

Het MWC is van mening is dat alle leerlingen baat hebben bij ondersteuning op het gebied van lees- en schrijfvaardigheid. Een geïntegreerde begeleiding betekent voor de locatie Veenseweg dat taalondersteuning in de onderbouw waar nodig aangeboden wordt als onderdeel van de lessen. In de bovenbouw wordt deze lijn doorgezet.

Leerlingen met een dyslexieverklaring worden op de locatie Veenseweg voor hun dyslexie ondersteund door het geven van faciliteiten. Wanneer een dyslectische leerling niet naar verwachting presteert wordt tevens op maat advies gegeven voor leerstrategieën, taakaanpak en planning.

In de schoolloopbaan van de leerling veranderen de eisen die aan de leerling worden gesteld. In het tweede leerjaar bijvoorbeeld doordat Duits wordt toegevoegd aan het curriculum of in het vierde leerjaar door de profielkeuze. De begeleiding voor dyslexie wordt door de jaren heen afgestemd op wat de leerling nodig heeft.

In dit protocol is de procedure beschreven die wordt ingezet wanneer een leerling dyslexie heeft of wanneer er signalen zijn van dyslexie. Ook wordt een overzicht gegeven van de ondersteuningsmogelijkheden en de communicatie. Het protocol sluit af met algemene informatie over dyslexie en adviezen voor ouders en leerlingen.

¹ Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. 's-Hertogenbosch, KPC Groep/ Nijmegen, Expertisecentrum Nederlands/Tilburg, Werkverband Opleidingen Speciaal Onderwijs, 2004

1. Beschrijving van de procedure omtrent dyslexie op het Maaswaal College

Er zijn twee verschillende procedures omtrent dyslexie op de locatie Veenseweg: één voor leerlingen die **wel** een dyslexieverklaring hebben en één voor leerlingen die (nog) **geen** dyslexieverklaring hebben. De communicatie naar de leerling, de ouders en de docenten staat hierin centraal.

Als een leerling **met een dyslexieverklaring** op school komt, is het van belang dat de faciliteiten waar de leerling gebruik van maakt, afgestemd op de behoeften van de leerling, naar de betrokken partijen worden gecommuniceerd. Dit zijn: de leerling, de mentor, de lesgevende docenten en de ouders.

Daarnaast is er een procedure voor leerlingen die **zonder dyslexieverklaring** op onze locatie worden aangemeld, maar waarbij in het onderwijskundig rapport van de toeleverende school wordt gesproken over signalen van dyslexie.

Leerlingen met een dyslexieverklaring

Een dyslexieverklaring is afgegeven door een erkend deskundige met minimaal een BIG-registratie² of door een orthopedagoog-generalist. De verklaring maakt onderdeel uit van het dossier van de leerling. De leerling heeft vervolgens recht op faciliteiten die een antwoord zijn op de ervaren problemen en die op het MWC worden aangeboden. Er worden verschillende stappen ondernomen.

- Een nieuwe leerling met een dyslexieverklaring wordt aan het begin van het schooljaar uitgenodigd voor een gesprek. In dit gesprek wordt de situatie van de leerling doorgenomen en er wordt een toelichting gegeven over de faciliteiten die worden aangeboden.
- De gegevens worden vervolgens verwerkt in een actueel faciliteitenoverzicht. Het faciliteitenoverzicht wordt geplaatst op It's Learning. Docenten kunnen het overzicht op elk gewenst moment bekijken. In het begin van het schooljaar ontvangen alle docenten hierover een mail. Tevens worden de besproken dyslexiefaciliteiten per leerling vermeld in SOM.
- Op het eind van het schooljaar worden de aangeboden faciliteiten met de leerling geëvalueerd en worden zo nodig de leerstrategieën en planningsvaardigheden van de leerling besproken. Indien nodig worden de faciliteiten aangepast aan de ondersteuningsbehoeftes van de leerling.

Leerlingen zonder een dyslexieverklaring

Als er uit de gegevens van de basisschool / de aanleverende school, of uit de leerlingbespreking blijkt dat er signalen zijn van dyslexie dan worden de volgende stappen ondernomen:

- Het dossier van de leerling wordt bekeken om te zien of er voldoende signalen zijn van dyslexie.
- Afhankelijk van de situatie wordt in overleg met de ouders besloten om een diagnostische screening uit te voeren, die als doel heeft zo snel mogelijk duidelijkheid te creëren rondom mogelijke dyslexie.
- Op basis van de afgenomen testen ontvangen de ouders het advies hun kind wel of niet verder te laten testen door een gespecialiseerde instantie.

Indien er vervolgonderzoek wordt geadviseerd kunnen ouders gebruik maken van de samenwerking die het MWC heeft met OPM (Orthopedagogisch Maatschap). Het OPM neemt op school een dyslexietest af tegen een gereduceerd tarief; dit is een overeenkomst die is gesloten met het MWC. Ouders kunnen er ook voor kiezen om zelf een bureau met een BIG-registratie te benaderen voor een onderzoek, maar dan is er geen gereduceerd tarief. Mocht uit het onderzoek blijken dat hun kind dyslexie heeft, dan krijgt hij/zij een dyslexieverklaring.

Een dyslexieverklaring is onbeperkt geldig.

² Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.

2. Overzicht van de faciliteiten voor leerlingen met een dyslexieverklaring

Hieronder vindt u een opsomming van de faciliteiten die de locatie Veenseweg aanbiedt. De mate waarin faciliteiten worden aangeboden is gebaseerd op de behoeften en mogelijkheden van de leerling, de individuele dyslexieverklaring en het leerjaar van de leerling.

De mogelijke faciliteiten zijn in overeenstemming met het protocol dyslexie voortgezet onderwijs.

De faciliteiten die de locatie Veenseweg aanbiedt:

- geen onverwachte leesbeurten.
- extra tijd bij toetsen (25% extra tijd van de totale duur).
- Alle toetsen staan in lettertype Arial lettergrootte 12.
Mocht dit onvoldoende zijn, dan adviseert het MWC ouders zelf een leesliniaal aan te schaffen.
- een aangepaste spellingnormering.
Het uitgangspunt is dat wat door toepassing van een regel correct geschreven kan worden, correct geschreven moet worden. Spelfouten of grammaticale fouten die ontstaan omdat geen regel van toepassing is, worden aangepast beoordeeld conform de afspraken binnen de talensecties.
- digitale ondersteuning:
 - digitaal leesprogramma Kurzweil bij proefwerken.
 - laptop bij schoolexamens en centrale examens.
- Aanpassingen bij Frans en/of Duits vanaf periode 3 van het 2^e leerjaar.
Om voor aanpassing van toetsing en/of curriculum in aanmerking te kunnen komen wordt gekeken of de leerling met dyslexie op het juiste niveau zit, het cijfer voor Frans of Duits de overgang in gevaar brengt en of de belasting die het vak Frans of Duits met zich meebrengt een duidelijk negatieve invloed heeft op de prestaties bij het vak Engels.
Bij een verzoek om aanpassing wordt beoordeeld of aanpassing de juiste ondersteuning is voor het probleem. Daarvoor wordt tevens gekeken naar de leerstrategieën en de inzet van de leerling.
- Vrijstelling voor de tweede moderne vreemde taal in de vwo-programma van de bovenbouw.

Het pedagogische gesprek

Een klein aantal dyslectische leerlingen kan of wil niet aanvaarden dat hij/zij niet net zo gemakkelijk woordjes kan leren of net zo snel en foutloos kan lezen als klasgenoten. Dit kan leiden tot hulpeloosheid, de neiging op te geven en negatief gedrag, maar ook tot vermijdingsangst. Het is belangrijk om in de gesprekken die vakdocenten, de mentor en de orthopedagoog met de leerling hebben aandacht te besteden aan deze aspecten om zo de zelfredzaamheid van de leerling te bevorderen en hem/haar te motiveren vanuit eigen mogelijkheden te denken i.p.v. het ervaren onvermogen.

3. Communicatie

Heldere afspraken en naleving hiervan dragen bij aan een actief dyslexiebeleid en kunnen de leerling ondersteunen bij het leren omgaan met zijn of haar dyslexie. Goede afspraken en het benoemen van de verantwoordelijkheid van de verschillende partijen ondersteunen dit.

- Leerlingen

De leerling bespreekt met de orthopedagoog aan het begin van het schooljaar zijn/haar situatie en geeft aan waar hij/zij extra ondersteuning bij nodig heeft.

De leerling wordt geïnformeerd over dyslexiefaciliteiten tijdens toetsen.

De leerling bespreekt problemen rondom dyslexie met de vakdocent en de mentor.

- Mentor

De mentor is op de hoogte van de dyslexie van de leerling.

De mentor bespreekt gesignaleerde problemen m.b.t. dyslexie met de orthopedagoog en communiceert de uitkomsten hiervan aan ouders en docenten.

De mentor draagt mede zorg voor de acceptatie van de dyslexie van de leerling.

- Docenten

De docenten ontvangen aan het begin van ieder schooljaar een algemeen handelingsplan voor leerlingen met dyslexie, toegespitst op hun vakgebied.

Docenten die daaraan behoefte hebben worden geïnformeerd en geadviseerd.

De docenten controleren regelmatig op It's Learning of er in het faciliteitenoverzicht wijzigingen zijn.

- Ouders

Ouders worden middels een brief geïnformeerd over de in te zetten faciliteiten.

Ouders van leerlingen die in aanmerking komen voor een screening geven hier schriftelijk toestemming voor.

Ouders worden schriftelijk geïnformeerd over de uitslag van een screening op dyslexie.

Bij problemen nemen ouders contact op met de mentor van hun kind.

- Coördinator Kurzweil

De coördinator organiseert dat toetsen voorgelezen worden met het programma Kurzweil.

De coördinator regelt instructie voor leerlingen en docenten.

- Management

Het management is op de hoogte van het aantal leerlingen met dyslexie.

De directie beoordeelt en ondertekent de aanvraag van de eindexamenleerlingen voor het gebruik van verklanking van de tekst en extra tijd.

- De orthopedagoog

De orthopedagoog is het aanspreekpunt met betrekking tot dyslexie.

De orthopedagoog test leerlingen met signalen van dyslexie.

De orthopedagoog adviseert ouders, mentoren en docenten n.a.v. de uitkomsten van screening op dyslexie.

De orthopedagoog verzorgt een heldere communicatie omtrent dyslexie naar de betrokken partijen.

De orthopedagoog verzorgt het faciliteitenoverzicht op It's Learning.

De orthopedagoog geeft voorlichting aan ouders, docenten en leerlingen.

Tot slot

Dyslexie is lastig, maar door een actieve en accepterende houding van zowel de leerling als de omgeving kan er goed mee worden omgegaan. Door veel oefenen verdwijnt de dyslexie weliswaar niet, maar uw kind krijgt wel handvatten en vertrouwen om er mee om te leren gaan.

Voor vragen neemt u gerust contact op met de orthopedagoog.

november 2017

Maaswaal College,
locatie Veenseweg.

4. Bijlagen

Bijlage 1. Wat is dyslexie?

Een dyslectische leerling is een leerling bij wie officieel dyslexie is vastgesteld. Er is over hem/haar een rapport gemaakt waarin door een erkend deskundige (een psycholoog of orthopedagoog met minimaal een BIG-registratie of door een orthopedagoog-generalist) een diagnose is gesteld. Deze laatst genoemde partij heeft geen BIG-registratie en wordt daarom vaak niet vergoed, maar een verklaring wordt wel erkend.

Een kopie van dit rapport dient in het leerlingdossier te zijn opgenomen.

De volgende definitie van dyslexie is inmiddels algemeen aanvaard:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau.³

Dit betekent dat het gaat om een ernstige lees- en/of spellingachterstand die hardnekkig is (automatiseringstekort), ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Dit tekort uit zich in het voortgezet onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten, functionele schrijfofdrachten) en in de moderne vreemde talen.

Dyslexie, wat is dat?

Dyslexie betekent letterlijk: moeite hebben met leren lezen. Meestal wordt de term dyslexie in een breder verband gebruikt. Het gaat dan om problemen bij het leren lezen en spellen.

Dyslexie is een veel voorkomend, maar ook hardnekkig probleem. Onderzoekers stellen dat ongeveer 5% van de bevolking last heeft van deze stoornis.

Technisch leesprobleem

Dyslexie is een stoornis in het technisch lezen, niet in het begrijpend lezen. Dyslexie kan het begrijpend lezen wel belemmeren. Dit is het geval als het technisch lezen onevenredig veel aandacht en energie vraagt.

Dyslexie belemmert ook het vlot leren lezen. De meeste leerlingen met dyslexie leren uiteindelijk wel lezen, maar blijven trager lezen. Ze moeten er meer energie in steken en zijn sneller afgeleid dan de gemiddelde lezer. Dat gaat vaak ten koste van het begrip van wat gelezen is.

Hoe herkent u dyslexie?

Het belangrijkste kenmerk van dyslexie is dat er een hardnekkig probleem is bij het aanleren en vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau. Leerlingen met dyslexie hebben veel extra oefening nodig om het (technisch) lezen aan te leren.

Bij allochtone leerlingen die thuis hun moedertaal spreken, is herkenning van dyslexie op de basisschool extra moeilijk. Problemen met lezen en spellen worden vaak toegerekend aan de algehele problemen bij het Nederlands leren.

Algemene kenmerken

Hieronder volgt een opsomming van de meest voorkomende kenmerken van dyslexie.

Leerlingen met dyslexie kunnen moeite hebben:

- om het verschil te horen tussen klanken als m en n; p, t en k; s, f en g; eu, u en ui.
- om de klanken in volgorde te zetten, zoals bij 'dorp' en 'drop' of '12' en '21'.
- om de aandacht te houden bij 'klankinformatie' (gesproken woord).
- met het inprenten van reeksen, bijvoorbeeld tafels of spellingregels.

³ Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. 's-Hertogenbosch, KPC Groep/Nijmegen, Expertisecentrum Nederlands/Tilburg, Werkverband Opleidingen Speciaal Onderwijs, 2004
Dyslexie protocol Maaswaal College,
locatie Veenseweg (havo-vwo)
november 2017

- met het onthouden van vaste woordcombinaties, uitdrukkingen of gezegdes.
- met het onthouden van losse gegevens, zoals rijtjes, woordjes en jaartallen.

Problemen bij het lezen

De leesproblemen van leerlingen met dyslexie vallen het meest op tijdens het hardop lezen. Sommige leerlingen hebben een traag leestempo en lezen de woorden spellend. Andere leerlingen hebben een hoog leestempo, maar maken daarbij veel fouten door te raden. Er kan ook sprake zijn van een combinatie van beiden.

Problemen bij de spelling

Leerlingen met dyslexie maken langdurig veel spelfouten en hebben, om dat te voorkomen, veel steun nodig van spellingregels. Het kan zijn dat ze één bepaald woord op een bladzijde op verschillende manieren spellen. Leerlingen met dyslexie proberen vaak de spelling van specifieke woorden te onthouden. Dit is een enorme belasting voor het geheugen. Bovendien beklijft de kennis meestal niet, omdat ze het op een ongestructureerde manier in het geheugen opslaan.

Problemen bij het schrijven

Leerlingen met dyslexie schrijven vaak onleesbaar en door hun onzekerheid strepen ze goed geschreven woorden onnodig door.

Bij leerlingen die wel leesbaar schrijven, valt het trage schrijftempo op.

Signalen bovenbouw basisonderwijs

In de bovenbouw van de basisschool is het leesonderwijs er op gericht om leerlingen steeds meer woorden te leren lezen, steeds zelfstandiger te maken en door middel van lezen informatie op te laten doen en hun kennis uit te breiden. De signalen van dyslexie in de bovenbouw zijn te merken aan een toenemende weerstand tegen leestaken en/of toenemende faalangst en kenmerken die opvallen bij a) het hardop lezen, b) de spelling, c) het schrijven en d) taken die te maken hebben met snel benoemen en/of de belasting van het verbale korte termijn geheugen.

A. Bij het hardop lezen valt op dat de leerling:

- te traag leest
- veel spellend leest
- veel fouten maakt door het raden van woorden
- een grote weerstand en/of faalangst tegen leesbeurten ontwikkelt.

B. Bij de spelling valt op dat de leerling:

- veel spelfouten maakt bij vrije schrijfp opdrachten
- vaak fonetisch spelt (letterlijk opschrijft wat hij hoort)
- de spellingregels slecht onthoudt
- zichzelf niet of nauwelijks corrigeert.

C. Bij het schrijven valt op dat de leerling:

- een traag schrijftempo heeft
- vaak een onleesbaar schrift heeft met veel doorhalingen (dit hoeft niet door een motorisch probleem te komen).

D. Bij het snel benoemen valt op dat de leerling:

- problemen heeft met het onthouden van namen of het ophalen van namen uit het geheugen, bijvoorbeeld bij vakken zoals geschiedenis en topografie.

Signalen voortgezet onderwijs

Soms wordt dyslexie pas ontdekt als uw kind al naar het voortgezet onderwijs gaat. Dit kan komen doordat de basisschool het niet heeft herkend, of omdat de leerling zijn mogelijke dyslexie compenseert door zijn cognitieve capaciteiten.

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben problemen met:

- lezen en/of spellen op woordniveau in het Nederlands en nieuwe klank-teken koppelingen en ingewikkelde spellingafspraken in de moderne vreemde talen.
- het snel en accuraat lezen (decoderen) van teksten bij alle vakken.
- het snel en accuraat spellen (coderen) bij functioneel schrijven bij alle vakken.

In het voortgezet onderwijs vallen de leerlingen met signalen van dyslexie op omdat ze:

- heel veel nieuwe woorden tegelijk moeten leren en vaak onder tijdsdruk moeten presteren.
- moderne vreemde talen krijgen, waarbij de spellingregels vaak onduidelijk zijn.
- moeite hebben met het aanbrengen van structuur in het huiswerk.

Spelfouten die veel gemaakt zullen worden door dyslectische leerlingen:

Nederlands

Verdraaiing bij de volgende letters/cijfers: 6 – 9, b – d, p – q, c – k, c – s, s – z, g – ch, ei – ij, ou – au.

oe – oo – oei – ooi	: verwarring, de oe kan ook een eo worden.
u – uu – eu – ui	: verwarring, de eu / ui kan ook een ue / iu worden.
i – ie	: verwarring, de ie kan een ei worden.
o – oo	: verwarring van alle dubbele en enkele klanken.
dorp – drop	: plaats verwarring.
brug – burg	: plaats verwarring.
heb – beb	: klankverwarring.

Engels

Fonetische spelling: resiev, gurl, wat, wimen.

Veel fouten m.b.t. de apostrof.

Veel fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling; miror, flor.

Veel fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties; huose, -ie (-ei/-ee/-ea).

Het niet uitspreken van letters kan ertoe leiden dat zo ook niet worden geschreven; w(h)en, t(h)ou(gh)t.

Duits

Fonetische spelling: biesjen, filaigt, verzoegen.

Hoofdletters van zelfstandige naamwoorden niet correct invullen.

Fouten m.b.t. (mede)klinkerverdubbeling; monaat, monnat.

Fouten m.b.t. letterverdraaiingen in vaste lettercombinaties; truam.

Het niet of verkeerd plaatsen van de umlaut telt.

De oorzaken van dyslexie

De precieze oorzaak van dyslexie weten we nog niet helemaal, maar wel is duidelijk dat het zich afspeelt in de hersenen. Het lijkt er op dat het hersengebied waar klanken aan schrifttekens worden gekoppeld, te zwak is aangelegd of moeilijk bereikbaar is.

De klankcodes worden daardoor onvolledig of incorrect in de hersenen verwerkt en minder goed in het geheugen opgeslagen. Het gevolg is dat deze ook minder goed uit het geheugen zijn op te halen om gekoppeld te worden aan het woordbeeld.

Duidelijk is dat mensen met dyslexie problemen hebben met de fonologische verwerking van taal en/of het snel benoemen van woorden.

Erfelijkheid

Het staat vast dat bij dyslexie sprake is van een erfelijke factor. Een kind dat één ouder heeft met dyslexie, heeft 40 tot 50% kans er ook aanleg voor te hebben. Bij twee dyslectische ouders ligt dit percentage rond de 80%.

Welke gevolgen heeft dyslexie?

Het niet snel kunnen technisch lezen en spellen heeft ernstige gevolgen in deze 'talige' maatschappij, waarin veel gelezen en geschreven moet worden. De belangrijkste gevolgen van dyslexie voor een kind zijn:

- **Belemmeringen in het onderwijs**

In het onderwijs moet veel gelezen en geschreven worden. Dit heeft ernstige gevolgen voor het volgen van onderwijs en belemmert leerlingen met dyslexie om hun capaciteiten te ontwikkelen. Veel leerlingen met dyslexie kiezen ook een onderwijsniveau dat lager is dan ze op grond van hun intelligentie aan kunnen.

- **Sociaal-emotionele problemen**

Dyslexie kan het gevoel van eigenwaarde van een leerling zwaar ondermijnen. Het kan tot frustraties leiden als de leerling voldoende intelligent is, maar het technisch lezen niet onder de knie krijgt, terwijl dit bij klasgenootjes probleemloos lijkt te verlopen. Ook kunnen motivatieproblemen ontstaan waardoor leerlingen geen zin meer hebben om het lezen te blijven oefenen, terwijl zij juist extra oefening nodig hebben om een minimaal leesniveau te halen.

- **Vooroordelen**

Voor alle duidelijkheid: dyslexie is beslist geen luiheid van leerlingen, geen gebrek aan intelligentie en geen modeziekte die bedacht wordt door veeleisende ouders. Ook is dyslexie geen speciale gave. Al kunnen leerlingen met dyslexie net als andere leerlingen wel talenten hebben op andere gebieden. Het is dan de kunst die talenten een kans te geven.

- **Onzichtbare handicap**

Dyslexie heeft niet alleen gevolgen voor het leren van de talen, maar ook voor vakken waarbij veel gelezen moet worden. Leerlingen met dyslexie moeten daar, in vergelijking met hun klasgenoten met eenzelfde intelligentie, onevenredig veel energie in steken. Het is daarom van belang bij alle vakken rekening te houden de lees- en spellingproblemen.

De gevolgen van dyslexie spelen niet alleen op school, maar ook tijdens een studie of beroepsopleiding en later op de werkvloer. In de huidige maatschappij is dyslexie dan ook een serieuze handicap/belemmering.

Meer informatie over dyslexie kunt u vinden op de website www.steunpundtdyslexie.nl.

Bijlage 2. Dyslexie thuis

- Uw kind steunen

Het is fijn als uw kind zich thuis wat kan ontspannen, zich begrepen en gehoord voelt en zijn/haar verhaal kwijt kan. Emotionele steun is essentieel om te voorkomen dat kinderen met dyslexie in de knel komen. Ouders spelen hierin een grote rol.

Het is daarom belangrijk om open over alle aspecten van dyslexie te praten. Als de prestaties op school tegenvallen, voorkom dan dat uw kind het gevoel krijgt een teleurstelling te zijn voor u als ouder(s). Als uw kind dat voelt, zal het minder geneigd zijn om thuis emoties te uiten.

Vraag uw kind dus niet alleen 'wat heb je gedaan op school?' Maar vooral ook 'vond je het leuk op school?' Focus niet te veel op de leerprestaties, luister zonder vooringenomenheid naar uw kind en sluit een gesprek altijd positief af.

Dyslexie gaat nooit helemaal voorbij, maar ouders kunnen door een actieve bijdrage hun kind wel handvatten aanleren om beter met de dyslexie om te gaan.

Het advies is om dagelijks met uw kind minimaal 30 minuten te oefenen met taal en/of lezen (bijvoorbeeld door voor te lezen, samen de krant te lezen, zinnen tijdens het lezen af te maken, enz.).

Hieronder staan tot slot een aantal tips en websites vermeld die uw kind kunnen ondersteunen op het gebied van dyslexie.

- Nederlands

Goede en toegankelijke websites zijn:

www.jufmelis.nl, www.cambiumNed.nl en www.beterspellen.nl.

- Woordjes leren

Voor leerlingen met dyslexie is het leren van rijtjes en woordjes erg moeilijk. Het leren gaat gemakkelijker door bijvoorbeeld ergens een liedje van te maken of oefenstof in beelden of schema's vast te leggen.

Op internet staan diverse websites die uw kind kunnen helpen bij het leren van rijtjes en woordjes. Bekijk samen met uw kind websites en ontdek welke methode het beste aansluit bij de leerstrategie van uw kind. Informeer daarnaast bij de docenten op welke manier uw kind de woorden krijgt aangeleerd.

Voorbeelden van websites zijn:

www.slimstampen.nl, www.quizlet-live.com en www.ezelsbruggetje.nl. De laatste is een website met veel voorbeelden van ezelsbruggetjes.

- Pre-teaching

Tijdens de vakantie, maar ook gedurende het schooljaar, kunt u uw kind helpen door de klas steeds één thema voor te blijven. Dit wordt pre-teaching genoemd. Door deze voorsprong zal uw kind met meer vertrouwen naar school gaan, omdat het weet wat er gaat gebeuren. Daarnaast blijft het voordeel van het herhalen gehandhaafd. Bespreek bij pre-teaching alvast het nieuw te behandelen onderwerp thuis voor, activeer voorkennis door te praten over wat uw kind al over dit onderwerp weet en lees eventueel samen al een stukje tekst.

- Organisatie / planning

Leerlingen met dyslexie hebben vaak moeite met ordenen en plannen. Ze verliezen het overzicht. Met relatief kleine ingrepen kunt u uw kind al helpen bij het bieden van structuur. Bijvoorbeeld bij de aanschaf van een schoolagenda kunt u rekening houden met de lay-out. Een schoolagenda met weinig afbeeldingen en met veel ruimte om te noteren, geeft uw kind houvast bij het noteren van het huiswerk. Thuis kunt u samen met uw kind zorgen voor een overzichtelijk bureau, een kast voor de schoolboeken enz. zodat hij of zij niet snel wordt afgeleid tijdens het maken en leren van het huiswerk.

Daarnaast zijn er diverse internetprogramma's die uw kind kunnen helpen bij het plannen van het huiswerk. Hieronder een aantal voorbeelden:

- **Computerprogramma Fences**

Fences is een gratis programma dat het bureaublad op de computer in vakjes indeelt, waarbinnen uw kind de iconen kan ordenen. De vakjes kunnen een naam krijgen.

Hierdoor kan uw kind snel documenten of programma's vinden.

- **Planner voor huiswerk / toetsen / examens**

Op de website www.time2control.nl/handig.html staat onder andere een weekindeling, een huiswerkplanner, een proefwerkplanner en een examenplanner. Hiermee kan per dag of per week een planning worden gemaakt. Ook op de website www.lereniseenmakkie.nl is een huiswerkplanner te vinden.

- **Mindmap**

Dit is een manier om vlotter en met beter resultaat te studeren. Hierbij worden kernwoorden en verbanden, die bij het thema horen, structureel in een schema weergegeven. Onder andere op de website www.lereniseenmakkie.nl is uitleg te vinden over het maken van een mindmap.

- **Voorleesstem**

Als een website niet voorgelezen kan worden, kan een voorleesstem van internet gedownload worden op de computer. Hoe dat moet staat op: www.internetvoorsbo.nl.

Bijlage 3. Afkortingen

BIG-registratie Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.

Kurzweil Dyslexiesoftware voor het voorlezen van teksten.

MWC Maaswaal College.

OPM Orthopedagogen Maatschap, praktijk voor diagnostisch onderzoek en behandeling van leer- en ontwikkelingsproblemen in Nijmegen.